

Het gedrag van de vrouw bepaalt de eer van de man

Eerwraak

Eerwraak is niet typisch Turks. Ook in het Westen komt het voor. Alleen heet het dan 'crime passionnel' of 'familiedrama'.

door Mehmet Ulgur

'Ik kon niemand in mijn omgeving meer recht in de ogen kijken. Je hoorde ze zeggen: jouw vrouw deugt niet; je kunt haar niet onder controle houden. Ik was niet van plan om haar dood te schieten. Maar ik kon niet accepteren dat ze onze normen en waarden vertrapt', zei de Turkse man die in Zwijndrecht in 1999 zijn vrouw doodschoot.

Eerwraak is van alle tijden en van alle culturen. In de Bijbel, Koran en de Thora zijn al min of meer expliciete verwijzingen naar eerwraak te lezen. Ook in het oude Rome kwam eerwraak voor. Daar had de familieoudste het recht seksueel actieve ongetrouwde dochters of overspelige vrouwen te vermoorden. En de aan eerwraak gerelateerde crime passionnel komt in heel Europa veelvuldig voor. Tot 1975 kon een man in Frankrijk die zijn vrouw op heterdaad betrapte met een andere man en haar daarom tijdens het plegen van het overspel vermoordde, vrijpraak krijgen. In sommige landen is een crime passionnel nog steeds een verzachtende omstandigheid.

Als een Turkse vrouw door haar man wordt neergeschoten heet het eerwraak. Als een Nederlandse vrouw door haar man wordt vermoord heet het een familiedrama. De achterliggende gedachte is dat beschaving en respect voor mensenrechten iets is van het Westen. Zoiets barbaars als eerwraak kan in de westerse cultuur niet voorkomen.

Even wat definities uit het woordenboek: **Eer:** 'De reputatie van onbesproken gedrag van een lid van een groep of de maatschappij.'

Wraak: 'Iets naars dat je doet om iemand te straffen voor wat hij jou heeft aangedaan.' **Eerwraak:** 'Omdat jouw reputatie is aangetast door het gedrag van een ander, moet je die persoon straffen.'

Bij eerwraak gaat het om het aantasten van de familie-eer door onkuis gedrag van een vrouwelijk familielid. Eerwraak uit zich onder meer in mishandeling, bedreiging, ontvoering, moord, steniging. Slachtoffers zijn niet altijd vrouwen, ook mannen worden door geschonden families vermoord.

De eer van de man wordt dus bepaald door het kruis van de vrouw. De eer zit tussen de benen; de benen van vrouwen, welteverstaan. Als een man vreemdgaat is er niets aan de hand voor de familie-eer. Voor een vrouw bestaat de eer uit kuis zijn voor het huwelijk, voor een man uit het hebben van kuis vrouwelijke familieleden.

Soms lijkt het alsof eerwraak vooral in Turkije voorkomt. Dat heeft ermee te maken dat Turkse vrouwenorganisaties hier veel eerwraakzaken naar buiten gooien om aandacht te krijgen voor het probleem.

In Turkije hebben de vrouwen ook een grote rol gespeeld bij de totstandkoming van nieuwe wetgeving, die is vastgesteld in het kader van de modernisering aan Europese normen. Daarin zijn de oude bepalingen die eerwraak lichter straffen

dan een 'gewone' moord, omgezet in nieuwe wetten. Eerwraak wordt nu beschouwd als moord met voorbedachten rade. De dader of daders kunnen levenslang worden bestraft. Ook mensen die derden aanzetten om het misdrijf te plegen, worden op dezelfde wijze bestraft.

Daar kan Nederland een voorbeeld aan nemen. Jarenlang is hier te gemakkelijk gedacht dat vrouwenmishandeling en eerwraak in allochtone gezinnen normaal zijn; dat het bij de cultuur hoort. Of bij de religie. Pas nu er alarmerende berichten uit vrouwenopvanghuizen komen dat veel vrouwen die daar zitten door hun man of familie bedreigd worden met de dood, wordt er serieus geroepen om oplossingen en is eerwraak een politiek item geworden.

En ook in justitiële kringen wordt er verschillend over gedacht. Aan de ene kant nemen politie en justitie de klachten van mishandelde allochtone vrouwen vaak niet serieus. Sommige advocaten pleiten zelfs voor lagere straffen voor eerwraak, omdat er sprake is van een cultuuruiting als verzachtende omstandigheid.

Aan de andere kant worden bepaalde zaken juist als afschrikwekkend voorbeeld gesteld en eist justitie hoge straffen om te laten zien dat dit hier niet getolereerd wordt, zoals de schietpartij op de Veghelse school en de Zwijndrechtse moord op Kezban.

Feitelijk is zowel zwaarder als lichter straffen vanuit een cultuurge-dachte onzin. De wetgeving mag niet verschillend toegepast of geïnterpreteerd worden omdat iemand een andere etnische, religieuze of culturele achtergrond heeft. Moord is moord; uit wat voor motief dan ook. Voor de wet moet iedereen gelijk behandeld worden.

Dit is een lichtbewerkte versie van de column van freelance-journalist **Mehmet Ulgur**. Cabaretier Jörgen Raymann draagt deze column voor tijdens het debat Crime Passionnel of Crime Culturel, over eerwraak vanavond vanaf 20.30 uur in het Tropentheater in Amsterdam.

Podium

Podium is een vrijplaats voor discussie. De auteurs schrijven op persoonlijke titel. Artikelen tellen bij voorkeur maximaal 700 woorden, bijdragen voor de rubriek Brieven maximaal 250 woorden. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten.

Insending geeft de redactie het recht een bijdrage ook via internet, databank of anderszins openbaar te maken. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Insendingen onder vermelding van 'Podium', moeten voorzien zijn van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.

Redactie Podium Trouw
Postbus 859, 1000 AW Amsterdam
Tel: 020-5622751 Fax: 020-6680389
E-mail: podium@trouw.nl